

мінливість, спрямована на підвищення ефективності метаболізму, збереження та нарощування відтворювального потенціалу, подовження тривалості життєвого циклу. Водночас із застосуванням цього методу відкриваються перспективи дослідження інновацій як носіїв і каталізаторів якісної мінливості, як інструментів спрямованого удосконалення геному економічних систем, авангардиції та модернізації їх технологічного й інституційного генотипу.

Заходи з удосконалення національної економічної генетики мають бути спрямовані на: а) виявлення та послаблення інститутів, що стають на перепоні розвитку; б) селекцію носіїв новизни за критеріями патріотичності, ефективності та конкурентоспроможності; в) підтримку різноманіття генетичних форм, посилення ефективної конкуренції між ними; г) інтенсивну культивування еволюційно перспективних, цілеспрямоване інвестування в їх становлення, розвиток, популяризацію та поширення; д) вибірковий імпорт інститутів, що «прищеплюються» до власного економіко-генетичного матеріалу. Робити це необхідно вкрай обережно і поступово, проводячи селекцію за критерієм стратегічно ефективної комбінаторики власного та зовнішньо привнесеного, що передбачає, як мінімум, сумісність імплантатів із середовищем. Порушення принципу спадковості істотно перешкоджатиме сталості еволюційного руху економічної системи-реципієнта інновацій та, в найкращому випадку, може призвести до відторгнення нових цінностей, моделей поведінки та організаційних структур. У найгіршому, – призвести до породження і вкоріненості в національний геном економічних химер. Останні не тільки паразитують на суспільних бюджетних фондах й позбавляють частки ресурсів розвитку національне відтворення, а й обслуговують канали імпорту надлишкової ентропії, що скидається розвинутими країнами в різних формах на економічну півпериферію та периферію.

Бородюк О. В.

Державна навчально-наукова установа «Академія фінансового управління»
Міністерство фінансів України, м. Київ

ГРОШОВО-КРЕДИТНА ПОЛІТИКА. ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД

Актуальність: на сьогоднішній день важливим питанням є необхідність вдосконалення механізму розвитку національних фінансових систем і координації грошово-кредитної політики, у зв'язку з нестабільністю функціонування фінансових ринків, розбалансованими системами їх саморегулювання та тісним зв'язком державних фінансів із корпоративними, насамперед з банківською діяльністю.

Мета: розглянуто головні напрями та основні завдання механізмів грошово-кредитної політики, європейський досвід, класифікацію світової фінансової кризи, суверенного боргу, варіантів виходу з кризи у Єврозоні.

В зв'язку з необхідністю управління державними запозиченнями та збільшенням державного боргу у багатьох європейських країнах велике значення має координація грошово-кредитної політики, яка в останні роки суттєво посилилась. Світова фінансова криза за останні роки вичерпала можливості європейських урядів протистояти загрозам.

Найважливіші стратегічні цілі грошово-кредитної політики:

1. поєднання механізмів таргетування інфляції з використанням бюджетних правил, які забезпечують досягнення цільових показників дефіциту державного бюджету та обсягів державного боргу;
2. забезпечення належного рівня прозорості діяльності уряду та центрального банку.

Так, Новою Зеландією в 1994 році прийнято «Акт фіскальної відповідальності», де вперше були розроблені довгострокові бюджетні стратегії забезпечення фінансової стабільності, та прийняття у 1997 році Великобританією «Кодексу бюджетної стабільності».

Під час розробки та реалізації грошово-кредитної політики центральні банки орієнтуються на забезпечення стабільності національних грошових одиниць та реалізацію монетарних режимів, які ґрунтуються на утриманні цінової стабільності. Вчені міркують, що підтримка стабільності загального рівня цін в економіці, досягнення якої дає змогу проводити антициклічну грошово-кредитну політику, забезпечувати високий рівень зайнятості, повинна бути метою не тільки центральних банків, та інших органів державної влади [1].

Таблиця 1 Зростання світової економіки та валовий борг сектору державного управління окремих країн світу в 2008 -2013 роках.

Групи країн	2008 рік	2009 рік	2010 рік	2011 рік	2012 рік	2013 рік
Зростання світової економіки, %	2.8	-0.6	5.2	3.8	3.3	3.9
Валовий борг сектору державного управління, у % до ВВП						
Увесь світ	59.5	65.9	70.0	70.1	70.9	70.9
Країни з розвинутою економікою	82.0	93.7	99.7	103.5	107.6	110.2
США	76.1	89.9	98.5	102.0	107.6	112.0
Єврозона	69.8	79.4	85.3	88.4	91.1	92.5
Франція	68.3	79.0	82.4	87.0	90.7	93.1
Німеччина	66.7	74.4	83.2	81.5	81.6	79.8
Італія	105.8	115.5	118.4	121.4	125.3	126.6
Іспанія	39.9	53.6	60.8	70.1	78.1	84.0
Японія	196.2	216.3	219.0	233.4	241.0	246.8
Великобританія	52.5	68.4	75.1	80.8	86.6	90.3
Канада	71.1	83.6	85.1	85.5	86.7	84.7
Країни з ринками, що формуються	34.7	36.7	40.8	37.8	36.4	35.0
Китай	17.0	17.7	33.5	26.6	23.3	20.9
Індія	74.7	74.3	67.4	65.8	65.3	64.4
Росія	7.9	11.0	11.7	10.5	11.2	12.1
Бразилія	63.5	66.9	65.2	66.0	64.2	62.0
Мексика	43.1	44.7	42.9	42.7	43.2	43.5
Південна Африка	27.4	31.5	35.3	37.9	40.0	41.5
Країни з низькими доходами	39.2	42.4	40.8	40.0	40.3	40.2
Країни Групи 20-ти	66.4	73.3	78.2	77.8	78.5	78.4
Країни Групи 20-ти з розвинутою економікою	87.6	100.1	106.4	110.2	114.6	117.4
Країни Групи 20-ти з ринками, що формуються	34.8	35.9	40.8	37.1	35.3	33.8

Джерело: складено за даними (По мере усиления рисков снижения роста налогово-бюджетная политика не должна сбиваться с пути.– [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://www.imf.org/external/russian/pubs/ft/fm/2012/update/01/0112r.pdf>.

Головні напрями грошово-кредитної політики:

- таргетування або зниження рівня інфляції;
- забезпечення адекватної боргової політики;
- фінансування дефіциту державного бюджету, в тому числі шляхом випуску державних цінних паперів та монетизації державного боргу;
- стимулювання економічного зростання;
- управління дефіцитом платіжного балансу.

Основним завданням грошово-кредитної політики є стримування інфляції та забезпеченням протягом тривалого часу її низького рівня. Уряд та центральний банк несуть однакову відповідальність за невиконання цього завдання в межах своїх функцій і наявних в їхньому розпорядженні інструментів. Уряд має більше можливостей впливати на стримування інфляції пропозиції, а центральний банк – на стримування інфляції попиту. В зв'язку із своєю специфікою та функціями центральний банк більше уваги приділяє питанням стримування інфляції, ніж уряд [2].

Література:

1. Банковская система России 2011: тенденции и приоритет посткризисного развития. Информационно-аналитические материалы XII Всероссийской банковской конференции. – МФПА. – 24 с. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.bfi.ru/site/rus/develop/msk_SHORT_2011.; Dixit A. Symbiosis of Monetary and Fiscal Policies in a Monetary Union / A.Dixit, L.A.Lambertini // Journal of International Economics. – 2003. – № 60. – P. 235-247.
2. Улюкаев А.В. Перспективы макроэкономического развития и сред не срочные задачи Банка России / А.В.Улюкаев // Деньги и кредит. – 2012. – № 1. – С. 6–8.

Бурлай Т. В.

Інститут економіки та прогнозування НАН України,
к.е.н, доц., с.н.с. відділу економічної теорії

ОСНОВНІ РИЗИКИ ТА РЕГУЛЯТОРНІ ПІДХОДИ ДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ КОНВЕРГЕНЦІЇ УКРАЇНИ ТА ЄС

Постановка проблеми. Невід'ємною ознакою повноцінної європейської інтеграції України є запуск і підтримання конвергенційних процесів, тобто поетапного зближення економічних, соціальних, інституційних параметрів розвитку нашої держави та ЄС. Зокрема, в ході соціальної конвергенції України та Євросоюзу у перспективі має скорочуватися різниця між їх показниками, що стосуються соціальних стандартів, рівня добробуту, зайнятості, доступу до ринків праці, освітніх, медичних і соціальних послуг, дискримінації за ознаками статі, віку, інвалідності тощо, питомих витрат на реалізацію соціальної політики та ін. Саме забезпечення державою соціальної конвергенції з ЄС обумовлює досягнення цілей її соціального розвитку, визначених в Угоді про асоціацію між Україною та Європейським Союзом – значущого підвищення рівня та якості життя людей; поглиблення соціального партнерства; побудови сучасного ринку праці та збільшення достойних робочих місць; підвищення якості, доступності та фінансової стабільності систем соціального захисту; скорочення бідності та зміцнення соціальної згуртованості у суспільстві.

Однак, статистично оцінюючи вітчизняну соціальну динаміку протягом останніх двох років, можна обґрунтовано твердити про відсутність соціальної конвергенції України та ЄС і більш того – формування загрозливих тенденцій соціальної дивергенції між ними. За вказаний період, під впливом глибокої соціально-економічної кризи, триваючого військового конфлікту на Донбасі, а також неефективної соціальної політики з численними елементами шокової терапії в Україні відбулося більш ніж двократне зниження державних соціальних стандартів (у валютному еквіваленті), майже триразове зростання заборгованості з виплати заробітної плати, різке скорочення соціальної підтримки та соціального захисту населення, масштабне поширення бідності та посилення соціальної уразливості його основних груп.

Зокрема, якщо оцінювати динаміку рівня добробуту та соціального розшарування українського суспільства, то за даними звіту ПРООН, у 2015р. за основними показниками бідності Україна відкотилася практично на десятиріччя назад [1, с. 21-22]: частка бідного населення за національним критерієм (визначається на основі медіанного рівня сукупних витрат у розрахунку на одну умовну особу) зростає до 30,6%, а частка людей, чиє споживання